

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ” ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน ๓๓๓ ฉบับ ได้รับตอบกลับคืนทั้งสิ้น ๓๓๓ ฉบับ เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชากรต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักไตรสิกขาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

๔.๓ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไป

ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามถึง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๓๓)

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๔๙	๔๔.๗๔
หญิง	๑๘๔	๕๕.๒๖
รวม	๓๓๓	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๑๑๘	๓๕.๔๔
๒๑-๓๐ ปี	๑๓๕	๔๐.๕๔
๓๑-๔๐ ปี	๕๐	๑๕.๐๒
๔๑-๕๐ ปีขึ้นไป	๓๐	๙.๐๑
รวม	๓๓๓	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๓๗	๑๑.๑๑
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๕๒	๔๕.๖๕
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๒๙	๓๘.๗๔
อื่นๆ	๑๕	๔.๕๐
รวม	๓๓๓	๑๐๐.๐๐
๔. อาชีพ		
ค้าขาย	๔๗	๑๔.๑๑
รับจ้างทั่วไป	๑๗๔	๕๒.๒๕
อื่นๆ	๑๑๒	๓๓.๖๓
รวม	๓๓๓	๑๐๐.๐๐
๕. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท	๖๒	๑๘.๖๒
๒,๐๐๐ – ๓,๐๐๐ บาท	๖๗	๒๐.๑๒
๓,๐๐๑ – ๔,๐๐๐ บาทขึ้นไป	๒๐๔	๖๑.๒๖
รวม	๓๓๓	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๓๓)

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๖. สถานภาพ		
โสด	๒๒๓	๖๖.๙๗
สมรส	๙๗	๒๙.๑๓
หม้าย/หย่า/แยก	๑๓	๓.๙๐
รวม	๓๓๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๖ อายุ ๒๑-๓๐ ปี จำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕๔ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖๕ อาชีพ รับจ้างทั่วไป จำนวน ๑๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒๕ รายได้ต่อเดือน จำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๖ และสถานภาพ โสด จำนวน ๒๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๙๗

๔.๑.๒ ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวม

ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมถึงการพัฒนาศักยภาพคนตามหลักไตรสิกขา ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ แต่ละด้านโดยศึกษา การพัฒนาศักยภาพคนตามหลักไตรสิกขา ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านศีล ๒) ด้านสมาธิ และ ๓) ด้านปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการพัฒนาศักยภาพคนตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
โดยภาพรวม (n=๓๓๓)

การพัฒนาศักยภาพคนตามหลักไตรสิกขา	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
๑. ด้านศีล	๓.๙๔	๐.๕๗	มาก
๒. ด้านสมาธิ	๓.๘๙	๐.๕๙	มาก
๓. ด้านปัญญา	๓.๘๒	๐.๖๒	มาก
ผลรวมทุกด้าน	๓.๘๘	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ทั้งหมด มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = ๓.๘๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๔.๑.๓ ผลการวิเคราะห์แต่ละด้าน

ผลการวิเคราะห์แต่ละด้านถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ตามความคิดเห็นของ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ แต่ละด้านโดยศึกษาสภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้าน ศีล ๒) ด้าน สมาธิ และ ๓) ด้าน ปัญญา

๑) ด้านศีล : การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ด้านศีล ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น
ด้านศีล (n=๓๓๓)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านศีล	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
๑. ท่านช่วยเหลือเพื่อนๆในห้องเรียนในการทำกิจกรรมที่สำคัญของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	๓.๘๘	๐.๗๗	มาก
๒. ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างเคร่งครัดด้วยดีเสมอมา	๓.๙๐	๐.๘๒	มาก
๓. ท่านให้เกียรติต่อเพศตรงข้ามในห้องเรียนของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	๔.๐๖	๐.๗๖	มาก
๔. ท่านพูดจากับเพื่อนร่วมห้องด้วยวาจาสุภาพเสมอ	๓.๘๙	๐.๘๓	มาก
๕. ท่านเป็นคนที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดและของมึนเมา	๔.๐๐	๑.๐๓	มาก

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านศีล	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
๖. ท่านแนะนำเพื่อนๆ ในเวลาที่เพื่อนมีปัญหาช่วย แก้ไขปัญหาให้ผู้อื่น	๓.๗๙	๐.๗๙	มาก
๗. ท่านทำงานด้วยความตั้งใจตรงต่อเวลาที่ กำหนดไว้	๓.๙๔	๐.๘๖	มาก
๘. ท่านประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนๆทุกคนด้วยความ เสมอภาพและเท่าเทียมกัน	๔.๐๐	๐.๘๑	มาก
๙. ท่านเตรียมความพร้อมในด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตเสมอ	๓.๙๘	๐.๘๗	มาก
รวม	๓.๙๔	๐.๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า นักเรียนครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทั้งหมด มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ด้านศีลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$)

เมื่อพิจารณาราย ข้อพบว่า นักเรียนครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม

๒) ด้านสมาธิ : การฝึกฝนพัฒนาในด้านจิตใจ

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ด้านสมาธิ ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตาม
หลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
ด้านสมาธิ (n=๓๓๓)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านสมาธิ	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
๑. ท่านทำงานที่ท่านได้รับมอบหมายด้วยการคิดวิเคราะห์ด้วยความตั้งใจ	๓.๙๓	๐.๘๐	มาก
๒. ท่านช่วยเหลือผู้อื่นหรือเพื่อนๆ ที่ได้รับความเดือดร้อนตามความสามารถ	๓.๘๖	๐.๗๘	มาก
๓. ท่านมีความขยันอดทน และเอาใจใส่ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	๓.๙๙	๐.๗๕	มาก
๔. ท่านทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจมุ่งมั่นรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	๓.๙๕	๐.๗๘	มาก
๕. ท่านช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้วยความตั้งใจ	๓.๙๐	๐.๗๔	มาก
๖. ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเองในขณะปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	๓.๘๖	๐.๗๗	มาก
๗. ถ้าท่านเจอปัญหาท่านมีวิธีแก้โดยการทำจิตใจให้สงบก่อนลงมือปฏิบัติงาน	๓.๗๐	๐.๘๑	มาก
๘. ท่านมีสุขภาพจิตดี ร่างแรงแจ่มใส อารมณ์ดีอยู่เสมอในการเรียน	๔.๐๒	๐.๘๖	มาก
๙. ท่านมีการควบคุมอารมณ์ตนเองในขณะที่มีจิตใจไม่ปกติ	๓.๗๗	๐.๙๐	มาก
รวม	๓.๘๙	๐.๕๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ทั้งหมด มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ด้านสมาธิโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๙$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ด้านสมาธิอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม

๓) ด้านปัญญา : การพัฒนาปัญญา

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ด้านปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๕

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
ด้านปัญญา (n=๓๓๓)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านปัญญา	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
๑. ท่านมีการใช้วิจารณ์ใคร่ครวญเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงเนื้อหาความหมายที่เรียนได้ถูกต้องชัดเจนเสมอ	๓.๘๓	๐.๗๓	มาก
๒. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาและทำการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ด้วยความรอบคอบ	๓.๗๗	๐.๗๙	มาก
๓. ท่านรู้เข้าใจเข้าถึงเท่าทันความจริงของตนเองในการทำงานโดยใช้หลักของเหตุผล	๓.๘๑	๐.๗๙	มาก
๔. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปัญญา ในคำสอนทางพระพุทธศาสนา	๓.๘๐	๐.๘๕	มาก
๕. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้หลักการคิด พิจารณา	๓.๗๗	๐.๗๗	มาก
๖. ท่านเคยไปทำบุญ ฟังพระธรรมเทศนา หรือไปปฏิบัติธรรมที่วัด	๓.๘๐	๐.๙๔	มาก
๗. ท่านมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	๔.๐๗	๐.๙๗	มาก
๘. ท่านสามารถแก้ไขปัญหา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยความรู้เท่าทันกับสภาพในปัจจุบัน	๓.๘๐	๐.๗๘	มาก

ตารางที่ ๔.๕ (ต่อ)

(n=๓๓๓)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านปัญญา	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
๙. ท่านเคยเห็นเพื่อนๆ ร่วมงานใช้หลักเหตุผลในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค	๓.๗๔	๐.๘๔	มาก
รวม	๓.๘๒	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ทั้งหมด มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ด้านปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๒$)

เมื่อพิจารณาราย ข้อพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ด้านปัญญา อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม

๔.๒ เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชากรต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักไตรสิกขา ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ตลอดจนถึงทักษะและประสบการณ์ชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ ของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชากร ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น แตกต่าง

ตารางที่ ๔.๖ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต่อการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล
จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศที่แตกต่างกัน

(n=๓๓๓)

หลักไตรสิกขา	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๔๙ คน)		หญิง (๑๘๔ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านศีล	๓.๙๑	๐.๕๙	๓.๙๖	๐.๕๗	-๐.๘๐๒	๐.๔๒๓
๒. ด้านสมาธิ	๓.๘๖	๐.๕๗	๓.๙๑	๐.๖๑	-๐.๙๐๕	๐.๓๖๖
๓. ด้านปัญญา	๓.๘๑	๐.๖๑	๓.๘๔	๐.๖๓	-๐.๔๑๔	๐.๖๗๙
โดยรวม	๓.๘๖	๐.๕๕	๓.๙๐	๐.๕๖	-๐.๗๕๓	๐.๔๕๒

จากตารางที่ ๔. ๖ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชากร ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น แตกต่าง

ตารางที่ ๔.๗ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา
กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุที่แตกต่างกัน

(n=๓๓๓)

หลักไตรสิกขา	อายุ								F	Sig.
	ต่ำกว่า ๒๐ ปี (๑๑๘ คน)		๒๑ - ๓๐ปี (๑๓๕ คน)		๓๑ - ๔๐ ปี (๕๐ คน)		๔๑ - ๕๐ ปีขึ้นไป (๓๐ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านศีล	๓.๘๗	๐.๖๓	๔.๐๒	๐.๕๔	๓.๘๙	๐.๕๔	๓.๙๓	๐.๕๔	๑.๔๖๔	๐.๒๒๔
๒. ด้านสมาธิ	๓.๘๔	๐.๖๕	๓.๙๕	๐.๕๖	๓.๘๘	๐.๕๔	๓.๘๕	๐.๖๐	๐.๗๘๑	๐.๕๐๕
๓. ด้านปัญญา	๓.๗๗	๐.๖๗	๓.๘๗	๐.๕๙	๓.๘๓	๐.๕๘	๓.๗๙	๐.๖๑	๐.๕๙๖	๐.๖๑๘
รวม	๓.๘๓	๐.๖๑	๓.๙๔	๐.๕๑	๓.๘๗	๐.๕๑	๓.๘๖	๐.๕๖	๑.๐๐๕	๐.๓๙๑

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชากร ที่มีระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา
กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

(n=๓๓๓)

หลักไตรสิกขา	ระดับการศึกษา								F	Sig.
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		อื่นๆ			
	(๓๗ คน)		(๑๕๒ คน)		(๑๒๙ คน)		(๑๕ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านศีล	๓.๘๗	๐.๖๐	๓.๘๙	๐.๕๙	๔.๐๒	๐.๕๔	๓.๙๑	๐.๖๔	๑.๕๔๙	๐.๒๐๒
๒. ด้านสมาธิ	๓.๙๐	๐.๖๓	๓.๘๐	๐.๕๗	๓.๙๙	๐.๕๗	๓.๙๓	๐.๗๙	๒.๓๗๑	๐.๐๗๐
๓. ด้านปัญญา	๓.๘๓	๐.๖๕	๓.๗๖	๐.๖๒	๓.๙๐	๐.๕๙	๓.๗๖	๐.๗๗	๑.๒๒๘	๐.๓๐๐
รวม	๓.๘๗	๐.๖๐	๓.๘๒	๐.๕๕	๓.๙๗	๐.๕๒	๓.๘๖	๐.๗๒	๑.๘๓๒	๐.๑๔๑

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชากร ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น แตกต่าง

ตารางที่ ๔.๙ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต่อการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล
จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน

(n=๓๓๓)

หลัก ไตรสิกขา	อาชีพ						F	Sig.
	ค้าขาย (๔๗คน)		รับจ้างทั่วไป (๑๗๔ คน)		อื่น ๆ (๑๑๒ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านศีล	๔.๐๕	๐.๖๒	๓.๙๓	๐.๕๕	๓.๙๐	๐.๖๐	๑.๐๙๐	๐.๓๓๗
๒. ด้านสมาธิ	๓.๙๕	๐.๗๐	๓.๘๙	๐.๕๕	๓.๘๕	๐.๖๐	๐.๔๘๙	๐.๖๑๔
๓. ด้านปัญญา	๓.๘๘	๐.๖๘	๓.๘๔	๐.๕๘	๓.๗๘	๐.๖๕	๐.๕๖๕	๐.๕๖๙
รวม	๓.๙๖	๐.๖๔	๓.๘๙	๐.๕๒	๓.๘๔	๐.๕๗	๐.๗๓๕	๐.๔๘๐

จากตารางที่ ๔. ๙ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชากร ที่มีรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็น ต่อการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบความคิดเห็นของ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต่อการ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน

(n=๓๓๓)

หลัก ไตรสิกขา	รายได้ต่อเดือน						F	Sig.
	ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท		๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท		๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาทขึ้นไป			
	(๖๒ คน)		(๖๗ คน)		(๒๐๔ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านศีล	๓.๘๘	๐.๖๗	๓.๗๕	๐.๕๔	๔.๐๒	๐.๕๔	๖.๐๑๒	๐.๐๐๓*
๒. ด้านสมาธิ	๓.๘๑	๐.๗๑	๓.๘๑	๐.๕๘	๓.๙๔	๐.๕๕	๒.๐๒๕	๐.๑๓๔
๓. ด้านปัญญา	๓.๗๒	๐.๗๖	๓.๗๘	๐.๕๐	๓.๘๗	๐.๖๐	๑.๔๘๖	๐.๒๒๘
รวม	๓.๘๐	๐.๖๘	๓.๗๘	๐.๕๑	๓.๙๔	๐.๕๒	๓.๐๐๑	๐.๐๕๑

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีรายได้ต่อเดือน
ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การ
เรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง
ไว้

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีรายได้ต่อเดือน
ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การ
เรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในด้านศีลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
๐.๐๑ สำหรับด้านอื่นๆ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความ
คิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอ
พล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อ การพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ด้านศีล ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least
Significant Difference : LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน
ด้านศีล

(n=๓๓๓)

รายได้ต่อเดือน	— X	รายได้ต่อเดือน		
		ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท ๓.๘๘	๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท ๓.๗๕	๓,๐๐๑ บาทขึ้นไป ๔.๐๒
ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท	๓.๘๘	-	๐.๑๓	-๐.๑๔
๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท	๓.๗๕	-	-	-๐.๒๗*
๓,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๔.๐๒	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีรายได้ต่อเดือน
๒,๐๐๐ – ๓,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา
กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ด้านศีล น้อยกว่า นักเรียน ครู
อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีรายได้ต่อเดือน ๓,๐๐๑ บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
๐.๐๑

สมมติฐานที่ ๖ ประชากร ที่มี สถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา
กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพที่แตกต่างกัน

(n=๓๓๓)

หลักไตรสิกขา	รายได้ต่อเดือน						F	Sig.
	โสด (๒๒๓ คน)		สมรส (๙๗ คน)		หม้าย/หย่า/แยก (๑๓ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านศีล	๓.๙๔	๐.๕๙	๓.๘๙	๐.๕๖	๔.๒๔	๐.๓๗	๒.๑๒๘	๐.๑๒๑
๒. ด้านสมาธิ	๓.๘๘	๐.๖๒	๓.๘๖	๐.๕๓	๔.๒๑	๐.๔๘	๒.๑๑๒	๐.๑๒๓
๓. ด้านปัญญา	๓.๘๐	๐.๖๕	๓.๘๔	๐.๕๕	๔.๑๑	๐.๕๑	๑.๖๔๒	๐.๑๙๕
รวม	๓.๘๗	๐.๕๘	๓.๘๖	๐.๕๑	๔.๑๙	๐.๔๓	๒.๐๗๔	๐.๑๒๗

จากตารางที่ ๔.๑ ๒ พบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๓ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานต่อ ความคิดเห็นของ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ตลอดจนถึงทักษะและประสบการณ์ชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	t	F	Sig.	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
สมมติฐานที่ ๑ ประชากร ที่มีเพศต่างกันมีความ คิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลัก ไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอ พล จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	-๐.๗/๕๓	-	๐.๔๕๒	ปฏิเสธ สมมติฐาน
สมมติฐานที่ ๒ ประชากร ที่มีอายุต่างกันมีความ คิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลัก ไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอ พล จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	-	๑.๐๐๕	๐.๓๙๑	ปฏิเสธ สมมติฐาน
สมมติฐานที่ ๓ ประชากร ที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ตามหลักไตรสิกขากรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	-	๑.๘๓๒	๐.๑๔๑	ปฏิเสธ สมมติฐาน
สมมติฐานที่ ๔ ประชากร ที่มีอาชีพ ต่างกันมี ความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตาม หลักไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	-	๐.๗๓๕	๐.๔๘๐	ปฏิเสธ สมมติฐาน
สมมติฐานที่ ๕ ประชากร ที่มีรายได้ต่อเดือนต่าง กันมีความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	-	๓.๐๐๑	๐.๐๕๑	ปฏิเสธ สมมติฐาน
สมมติฐานที่ ๖ ประชากร ที่มีสถานภาพต่างกันมี ความคิดเห็นต่อ การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ตาม หลักไตรสิกขา กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	-	๒.๐๗๔	๐.๑๒๗	ปฏิเสธ สมมติฐาน

๔.๔ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา

ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ตลอดจนถึงทักษะและประสบการณ์ชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ของ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบข้อความดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา

เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านศีล

๑) ด้านศีล การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	แนวทางการพัฒนา
๑. นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจในหลักธรรมเท่าที่ควรจึงอยากให้มีการศึกษาทางธรรมให้มากขึ้น	๑. ควรจัดให้นักศึกษามีการเรียนการสอนทางธรรมควบคู่กับทางโลกไปด้วย	๑. ต้องส่งเสริมให้นักศึกษาทำกิจกรรม เช่น เข้าค่ายอบรมปฏิบัติธรรม
๒. ผู้ใหญ่ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเด็กเลียนแบบ	๒. ผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก	๒. ต้องปลูกฝังให้ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างให้แก่เด็กโดยให้การอบรม
๓. เป็นคนพฤติกรรมไม่ค่อยเรียบร้อยชอบมาเรียนสายแต่ไม่สายมาก คือ ถ้านัด ๑๔.๐๐ ก็ชอบมา ๑๔.๒๐ เป็นบ่อยมากไม่ค่อยมาตรง	๓. ควรปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เรียบร้อยให้เรียบร้อยและควรมาก่อนเวลาที่ได้กำหนดไว้สักเล็กน้อย	๓. ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการฝึกฝนตนเองให้เป็นคนเรียบร้อยและมาก่อนเวลาเรียน
๔. ผิดศีลข้อ ๕ อาจมีสิ่งดึงดูดใจหรือขาดสติและทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	๔. พยายามรักษาศีล ๕ ให้ได้และมีสติควบคุมพฤติกรรม	๔. ส่งเสริมให้รักษาศีล ๕ ให้ได้ด้วยการมีสติในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง

ตารางที่ ๔.๑๔ (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	แนวทางการพัฒนา
๕. คนส่วนใหญ่มักจะมีเวลาในการทำงานมาก ไม่ค่อยมีเวลามาปฏิบัติธรรม ทำงานหนักพอมีเวลาหยุดงานก็กลับไปเที่ยว แทนที่จะมาทำให้ใจสงบ ถือศีลกันบ้างก็น้อย	๕. ควรหาเวลาว่างจากการทำงานมาปฏิบัติธรรม ไม่ทำงานหนักจนเกินไปถ้าหยุดงานก็มาเที่ยวทำใจให้สงบและถือศีลกันบ้างให้มากขึ้น	๕. ต้องบริหารเวลาว่างจากการทำงานมาปฏิบัติธรรม ไม่ทำงานหนักจนเกินไปถ้าหยุดงานก็มาเที่ยวทำใจให้สงบและถือศีลกันบ้างให้มากขึ้น

จากตารางที่ ๔.๑๔ ด้านศีล มีปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา ซึ่งผู้วิจัยสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

๑) ด้าน ศีล การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีปัญหาอุปสรรค คือ คนส่วนใหญ่มักจะมีเวลาในการทำงานมาก ไม่ค่อยมีเวลามาปฏิบัติธรรม ทำงานหนักพอมีเวลาหยุดงานก็กลับไปเที่ยว แทนที่จะมาทำให้ใจสงบ ถือศีลกันบ้างก็น้อย ส่วนข้อเสนอแนะ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ควรหาเวลาว่างจากการทำงานมาปฏิบัติธรรม ไม่ทำงานหนักจนเกินไปถ้าหยุดงานก็มาเที่ยวทำใจให้สงบและถือศีลกันบ้างให้มากขึ้น สำหรับแนวทางการพัฒนา นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ต้องบริหารเวลาว่างจากการทำงานมาปฏิบัติธรรม ไม่ทำงานหนักจนเกินไปถ้าหยุดงานก็มาเที่ยวทำใจให้สงบและถือศีลกันบ้างให้มากขึ้น

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา
เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านสมาธิ

๒) ด้านสมาธิ การฝึกฝนพัฒนาในด้านจิตใจ

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	แนวทางการพัฒนา
๑. เป็นคนค่อนข้างใจร้อน ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ไม่ ค่อยมีสมาธิเป็นคนสมาธิสั้น	๑. ควรหัดควบคุมอารมณ์ให้ มากกว่านี้ฝึกสมาธิเพื่อเน้น การแยกแยะด้านจิตใจให้มึ ความมั่นคงมากขึ้น	๑. พยายามควบคุมอารมณ์ให้ มากกว่านี้ฝึกสมาธิเพื่อเน้น การแยกแยะด้านจิตใจให้มึ ความมั่นคงมากขึ้น
๒. ขาดความรู้และวิทยากรที่ นำพาไปสู่การปฏิบัติจริง	๒. ควรมีผู้ชี้แนะแนวทางใน การปฏิบัติ	๒. ต้องมีผู้ชี้แนะแนวทางใน การปฏิบัติ
๓. เยาวชนทั่วไปห่างไกลวัด และสถานปฏิบัติธรรมทั่วไป เพราะมีวัฒนธรรมอื่นเข้ามา	๓. ควรมีการปลูกฝังตั้งแต่ยัง เด็กในด้านหลักธรรมคำสอน ให้รักวัฒนธรรมท้องถิ่นตนเอง	๓. ต้องมีการปลูกฝังตั้งแต่ยัง เด็กในด้านหลักธรรมคำสอน ให้รักวัฒนธรรมท้องถิ่นตนเอง
๔. ไม่ค่อยได้เข้าวัดฟังธรรม ไม่มีเวลาการทำสมาธิ กิเลส (จิตไม่มุ่งในการฝึกจิตใจไม่นิ่ง พอ)	๔. หมั่นสวดมนต์ ฝึกสมาธิ เพื่อจะได้มีความสงบมากขึ้น ใส่บาตรและไหว้พระทุกวัน พระ	๔. พยายามสวดมนต์ ฝึก สมาธิเพื่อจะได้มีความสงบ มากขึ้น ใส่บาตรและไหว้พระ ทุกวันพระ
๕. อาจมีเรื่องเข้ามาทำให้เรา ต้องเคลียดไม่สบายใจและถ้า มีสิ่งพวกนี้เข้ามาหาเราทำให้ เราไม่มีสมาธิจิตใจเราก็จะไม่มึ ความสุข	๕. เราควรฝึกสมาธิบ่อยๆ จะ ทำให้ปัญหาทุกอย่างแก้ง่าย ขึ้นสมาธิจิตใจของเราก็จะมีแต่ แต่ความสุข	๕. เราต้องฝึกสมาธิบ่อยๆ จะ ทำให้ปัญหาทุกอย่างแก้ง่าย ขึ้นสมาธิจิตใจของเราก็จะมีแต่ แต่ความสุข

จากตารางที่ ๔. ๑๕ ด้านสมาธิ มีปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการ
พัฒนาตามหลักไตรสิกขา ซึ่งผู้วิจัยสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

๒) ด้านสมาธิ การฝึกฝนพัฒนาในด้านจิตใจ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีปัญหาอุปสรรค คือ เป็นคนค่อนข้างใจร้อน ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ไม่ค่อยมีสมาธิเป็นคนสมาธิสั้น ส่วนข้อเสนอแนะ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ควรหัดควบคุมอารมณ์ให้มากกว่านี้ฝึกสมาธิเพื่อเน้นการแยกแยะด้านจิตใจให้มีความมั่นคงมากขึ้น สำหรับแนวทางการพัฒนา นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ พยายามควบคุมอารมณ์ให้มากกว่านี้ฝึกสมาธิเพื่อเน้นการแยกแยะด้านจิตใจให้มีความมั่นคงมากขึ้น

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา

เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : ด้านปัญญา

๓) ด้านปัญญา การพัฒนาปัญญา

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	แนวทางการพัฒนา
๑. มีปัญหาในด้านเวลาและโอกาสในการที่จะพัฒนาปัญญา	๑. ควรหมั่นศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาตนเองให้มากๆ	๑. พยายามหมั่นศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาตนเองให้มากๆ
๒. บางทีชอบคิดมาก คิดไม่ทันเป็นคนที่ไม่พัฒนาการเรียนซ้ำมักจะฝืดเคืองสนใจในการเรียน	๒. ควรทำในสิ่งที่ตั้งใจไม่จดจำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เป็นประโยชน์มาคิดมาเก็บไว้	๒. พยายามทำในสิ่งที่ตั้งใจไม่จดจำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เป็นประโยชน์มาคิดมาเก็บไว้
๓. มีสิ่งต่างๆ เข้ามา เช่น เกมส์ อินเทอร์เน็ต สื่อต่างๆ ทำให้ไม่อยากอ่านหนังสือ	๓. ควรใช้สื่อต่างๆ ให้เป็นประโยชน์และใช้ให้เป็น ด้วยการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	๓. พยายามใช้สื่อต่างๆ ให้เป็นประโยชน์และต้องใช้ให้เป็น ด้วยการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
๔. ทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขาดบุคลากรในการพัฒนาเยาวชนในด้านจัดกิจกรรมด้านปัญญา	๔. ควรให้มีบุคลากรเข้ามาช่วยพัฒนาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปัญญาเชิงพุทธ	๔. พยายามหาบุคลากรเข้ามาช่วยในการพัฒนาเยาวชนในด้านการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปัญญาเชิงพุทธ
๕. การใช้สติปัญญาในเวลาที่ยึดมั่นแก้ไขปัญหามักไม่ค่อยได้ไม่ค่อยได้คิดก่อนทำ	๕. ควรควบคุมอารมณ์ให้ดีคิดก่อนทำด้วยการใช้สติปัญญาแก้ไขปัญญา	๕. ต้องควบคุมอารมณ์ให้ดีคิดก่อนทำด้วยการใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาย่อยเสมอ

จากตารางที่ ๔. ๑๖ ด้านปัญญา มีปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา ซึ่งผู้วิจัยสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

๓) ด้านปัญญา การพัฒนาปัญญา นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีปัญหาอุปสรรค คือ ทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาตบุคลากรในการพัฒนาเยาวชนในด้านจัดกิจกรรมด้านปัญญา ส่วนข้อเสนอแนะ นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ควรให้มีบุคลากรเข้ามาช่วยพัฒนาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปัญญาเชิงพุทธ สำหรับแนวทางการพัฒนา นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ พยายามหาบุคลากรเข้ามาช่วยในการพัฒนาเยาวชนในด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักปัญญาเชิงพุทธ

จากการศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา ต่อ การพัฒนาที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาทุกด้านยังคงอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน เพราะฉะนั้น แนวทางการ ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา จึงต้องเพิ่มรูปแบบการพัฒนาให้ชัดเจน เพื่อให้มีลำดับขั้นตอนการ พัฒนาที่สมบูรณ์แบบตามหลัก การพัฒนายุคใหม่ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์นั้น หมายถึงบุคคลที่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่ได้ตั้งเอาไว้ อีกประการหนึ่ง หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั่วไปให้สำเร็จนั้นคือ หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ก็คือการพัฒนาในด้านร่างกาย ในด้านจิตใจ และในด้านปัญญา ซึ่งประยุกต์ใช้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักไตรสิกขา ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น